

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/82/2024
Identifikačné číslo spisu: 8121201715
Dátum vydania rozhodnutia: 27.01.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:8121201715.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 35 724 803, zastúpenej advokátskou kanceláriou Remedium Legal, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53 255 739, proti žalovanej Q. T., narodenej XX. K. XXXX, J., N. H. XXX/XX, o zaplatenie 8 322,30 eura s prísl., vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 19Csp/33/2021, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 23. augusta 2022 sp. zn. 14CoCsp/4/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. februára 2022 č. k. 19Csp/33/2021-110 zamietol žalobu, ktorou sa právna predchodkyňa žalobkyne domáhala voči žalovanej zaplatenia 8 322,30 eura s príslušenstvom a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania.

1.1. Súd prvej inštancie dokazovaním zistil, že právna predchodkyňa žalobkyne, Všeobecná úverová banka, a. s. (ďalej aj „banka“), poskytla žalovanej finančné prostriedky vo výške 8 300 eur na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere z 11. januára 2017, ktoré sa žalovaná zaviazala splácať formou 120 mesačných splátok vo výške 133,13 eura. V dôsledku porušenia povinnosti žalovanej uhrádzať mesačné splátky riadne a včas vyhlásila banka predčasnú splatnosť úveru. Doklad o doručení oznámenia o vyhlásení okamžitej splatnosti úveru žalovanej k žalobe predložený nebol. V priebehu konania banka súdu doručila návrh na zmenu subjektu na strane žalobcu z dôvodu postúpenia pohľadávky, ktorá je predmetom konania, spolu so súhlasom postupníka so vstupom do konania. K návrhu predložila formulárové tlačivo - Oznámenie o postúpení pohľadávky z 2. augusta 2021. Súd prvej inštancie uznesením z 29. septembra 2021 č. k. 19Csp/33/2021-70 zmenu žalobcu pripustil. Na výzvu súdu ohľadom predloženia dôkazov o splnení povinnosti posúdiť bonitu žalovanej s odbornou starostlivosťou poukázala žalobkyňa na to, že žiadateľka o úver deklarovala vysokoškolské vzdelanie, rodinný stav, počet vyživovaných osôb, mesačné výdavky 200 eur a predložila aj daňové priznanie za rok 2015.

1.2. Posúdiac vec po právnej stránke podľa § 7 ods. 1, ods. 2, ods. 16, ods. 17, ods. 19, ods. 20, § 11

ods. 2, § 17 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z. z.“), dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalobkyňa nie je v spore aktívne vecne legitimovaná, pretože neunesla dôkazné bremeno v súvislosti s preukázaním splnenia povinnosti veriteľa v zmysle § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z., t.j. šetriť s odbornou starostlivosťou bonitu spotrebiteľa pred poskytnutím spotrebného úveru. Pre porušenie tejto povinnosti nebolo v zmysle § 11 ods. 2 cit. zákona možné úver predčasne zosplatniť, a preto ani platne postúpiť pohľadávku banky na žalobkyňu (§ 17 ods. 1). O trovách konania rozhodol podľa § 255 v spojení s § 262 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 23. augusta 2022 sp. zn. 14CoCsp/4/2022 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, považujúc ho za vecne správne. V reakcii na špecifickú odvolaciu argumentáciu žalobkyne a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku zopakoval, že banka poskytla žalovanej úver aj napriek tomu, že nemala hodnoverne preukázaný jej príjem, ako ani výdavky na živobytie, a tým dostatočne zodpovedanú otázku bonity žalovanej. Ďalej uviedol, že súd prvej inštancie správne pristúpil k skúmaniu aktívnej vecnej legitímácie, touto otázkou bol povinný sa zaoberať bez ohľadu na procesnú aktivitu žalovanej, pričom bol zároveň oprávnený postupovať v súlade s § 185 ods. 3 CSP, teda sám vykonať dôkazy na zistenie, či sú splnené procesné podmienky. Využitím tohto zákonného korektívu prejednávacej zásady nijak nenarušil kontradiktórnosť samotného sporu. Zdôraznil, že ani rozhodnutie súdu o pripustení zmeny žalobcu nemá vplyv na meritórne rozhodnutie, pretože hmotnoprávnu otázku, či je žalobca skutočne nositeľom práva, o ktoré v konaní ide, súd rieši až na základe výsledkov vykonaného dokazovania. Šetrenie podmienok procesného nástupníctva podľa § 80 CSP nie je dokazovaním o skutkovom stave veci; súd návrhu na zmenu vyhovie, ak má preukázané, že formálno-právne došlo k prevodu alebo prechodu práva alebo povinnosti, t.j. ak nastala skutočnosť, ktorá môže podľa hmotné práva mať za následok prevod práv a povinností. Súd prvej inštancie postupoval správne, ak návrh na zmenu žalobcu posudzoval výlučne z hľadiska, či ho podal žalobca, či sa tak stalo po začatí konania, či osoba, ktorá ma do konania vstúpiť na stranu žalobcu, so zmenou súhlasila, a či v návrhu tvrdená skutočnosť je podľa hmotného práva spôsobilá preukázať, že po začatí konania došlo k prechodu alebo prevodu práv a povinností. Až na základe výsledkov vykonaného dokazovania mohol súd prvej inštancie hodnotiť právne úkony z hľadiska ich platnosti a naplnenia predpokladov právneho nástupníctva.

2.2. Z uvedených dôvodov považoval odvolací súd odvolanie žalobkyne za nedôvodné a napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1, 2 CSP). O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP., berúc do úvahy, že žalovanej žiadne trovy odvolacieho konania nevznikli.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3.1. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces videla žalobkyňa v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nekonzistentné a nepredvídateľné, pretože odvolací súd postupoval nesprávne, v rozpore s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu prezentovanou rozhodnutím sp. zn. 3Cdo/57/2020, keď zamietol žalobu pre nedostatok vecnej legitímácie žalobkyne napriek tomu, že predtým vyhovel návrhu na zmenu v zmysle § 80 CSP, t.j. mal preukázané, že na žalobkyňu prešlo právo, o ktoré v konaní ide. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na závere, že žalobkyňa v spore nesvedčí aktívna vecná legitímácia z dôvodu nesplnenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z., pričom v rozhodnutí neuviedol, ako sa vysporiadal s predloženými dôkazmi, ani ako konkrétne mala jej právna predchodkyňa ako veriteľ postupovať, aby splnila svoju zákonnú povinnosť overiť úverovú bonitu spotrebiteľa. Z týchto dôvodov považovala dovolateľka rozhodnutie odvolacieho súdu za zmätočné.

3.2. Zdôrazňujúc procesnú pasivitu žalovanej, k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP a k

dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci žalobkyňa v dovolaní uviedla, že odvolací súd nesprávne právne posúdil rozsah povinností veriteľa z hľadiska § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z., keď nepovažoval za dostačujúce, ak veriteľ v konaní preukázal, že pred poskytnutím spotrebiteľského úveru disponoval údajmi o čistom príjme, výdavkoch, rodinnom stave, bývaní, zamestnaní a vzdelaní žalovanej. Podľa žalobkyne dodávateľ nie je policajný orgán a jeho možnosti skúmania bonity spotrebiteľa sú obmedzené; je v prvom rade povinnosťou žiadateľa o úver, aby posúdil svoje finančné možnosti a aby veriteľovi poskytol objektívne údaje o svojich majetkových pomeroch. Opačný záver by neprímerane poškodzoval veriteľov konajúcich v dobrej viere, že údaje poskytnuté pred uzatvorením zmluvy sú pravdivé a relevantné. Poukázala na rozhodnutia iných senátov odvolacieho súdu, namietajúc, že výklad, aký zvolil odvolací súd - za situácie, keď žalovaná nepoprela skutkové tvrdenia žalobkyne - je neprímerane extenzívny.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobkyne písomne nevyjadrila.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), po preskúmaní zákonom predpísaných náležitostí dovolania (§ 428 CSP) a splnenia ďalších podmienok dovolacieho konania, dospel k záveru, že dovolanie je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namieste je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a súčasne dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

12.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

12.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13. Dovolateľka prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces oprela o tvrdenie, že rozhodnutie odvolacieho súdu je zmätočné, lebo nie je dostatočne odôvodnené, vychádza z neprípustného ex offo prieskumu splnenia povinnosti overovania úverovej bonity spotrebiteľa a jeho závery o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne sú v rozpore s predchádzajúcim procesným rozhodnutím o pripustení zmeny na strane žalobcu, preto je nekonzistentné a nepredvídateľné.

14. Dovolací súd konštantne pripomína, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených námietok skúmal, či došlo k namietaným procesným vadám.

15. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

16. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je i právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07).

17. Podľa ústavného súdu, zjavná neodôvodnenosť (arbitrárnosť) rozhodnutia všeobecného súdu je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov s pravidlami formálnej logiky či absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy (II. ÚS 302/2019-44 z 20. februára 2020, ods. 17).

18. Dovolací súd, dbajúc na to, že aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, konštatuje, že v posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil.

19. V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP stotožniac sa s jeho odôvodnením. Treba mať na pamäti, že prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP.

20. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o taký prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva dovolateľky na spravodlivý proces. Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uvádza, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolania žalobkyne, zhrnutie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov, jasne a zrozumiteľne vysvetľuje, prečo rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti doplnia aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami žalobkyne.

21. Argumentácia odvolacieho súdu v odôvodnení napadnutého rozhodnutia je koherentná a podporuje príslušné závery prijaté vo výroku rozhodnutia; z rozhodnutia jednoznačne a jasne vyplývajú úvahy súdu, ktorými sa pri rozhodovaní vo veci riadil. Pre rozhodnutie vo veci samej bol podstatný záver, že žalobkyňa v konaní nesvedčí aktívna vecná legitímácia, lebo na ňu nemohla byť platne prevedená pohľadávka, ktorá je predmetom konania.

22. Odvolací súd svoje rozhodnutie založil primárne na závere, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno, pokiaľ ide o preukázanie splnenia povinnosti svojej právnej predchodkyne overiť úverovú bonitu spotrebiteľa, v dôsledku čoho nebolo možné od žalovanej požadovať jednorazové splatenie úveru a pohľadávka, ktorá je predmetom tohto konania, nemohla byť platne prevedená na žalobkyňu. Tieto závery považovala dovolateľka za nepredvídateľné.

23. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 12. februára 2025 sp. zn. II. ÚS 530/2024 vyslovil, že súd je povinný (ex offico) sa vysporiadať so všetkými konkrétnymi okolnosťami prípadu a spotrebiteľovi odôvodniť, prečo preskúmanie jeho bonity veriteľom (ne)bolo v súlade s právnymi predpismi. Spotrebiteľ by mal z rozhodnutia pochopiť aspoň v základoch, čo a prečo veriteľ zisťoval, čo zistil, ako sa s týmito skutočnosťami vysporiadal, a napokon, či to urobil správne, a preto mu mohol úver poskytnúť.

24. V danom prípade je z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v spojení s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie dostatočne zrejmé, že súd prvej inštancie vyzval žalobkyňu na preukázanie splnenia povinnosti posúdiť úverovú bonitu žalovanej s odbornou starostlivosťou. Z dokladov predložených v konaní a z obsahu vyjadrení žalobkyne resp. jej právnej predchodkyne nemal preukázané, že by veriteľ pred poskytnutím úveru žalovanej získal objektívne informácie, na základe ktorých by bol schopný s odbornou starostlivosťou posúdiť schopnosť spotrebiteľky splácať úver, a to najmä pokiaľ ide o zisťovanie reálnych nákladov na zabezpečenie základných životných potrieb žalovanej a ňou vyživovaných osôb. Nepovažoval za dostačujúce tvrdenia žalobkyne, že žiadateľka o úver deklarovala vysokoškolské vzdelanie, rodinný stav, počet vyživovaných osôb, mesačné výdavky 200 eur a predložila aj daňové priznanie za rok 2015, s odôvodnením, že porovnaním deklarovaných príjmov a výdavkov by musela nutne dospieť k záveru o nespôsobilosti žalovanej splácať úver, o ktorý žiadala (porov. bod 20 až 22. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie).

25. Odvolací súd v ďalej odôvodnení konštatoval, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, osvojil si náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý dostatočným, jasným, zrozumiteľným a výstižným spôsobom vysvetlil, ktoré skutočnosti považoval za preukázané, z akých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil.

26. Na základe uvedeného možno konštatovať, že rozhodnutia súdov oboch inšancií dávajú spoľahlivý podklad pre záver, že skutočnosti, ktoré veriteľ pred poskytnutím úveru zisťoval, neboli dostatočné pre overenie úverovej bonity spotrebiteľky, ktorú, navyše, banka, posúdila - porovnajúc deklarované príjmy a výdavky - nesprávne. Odvolací súd neopomenul vziať do úvahy žiadnu z (rozhodných) skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo. Z napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo znamenala aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov popierajúcu ich účel, podstatu a zmysel.

27. Odvolací súd svoje rozhodnutie založil primárne na závere, že žalobkyňa nebola v spore aktívne vecne legitimovaná. Tieto závery označila dovolateľka za nepredvídateľné, namietajúc záväznosť rozhodnutia o pripustení zmeny žalobkyne pre rozhodovanie vo veci samej.

28. Súd v sporoch s ochranou slabšej strany skúma vecnú legitímáciu z úradnej povinnosti (rozsudok najvyššieho súdu z 27. októbra 2021 sp. zn. 4Cdo/162/2020 publikovaný ako R 6/2022). Rozhodovacia prax dovolacieho súdu je jednotná v závere, že otázka vecnej legitímácie strán nemá žiaden vplyv na prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Ak súd túto otázku posúdi nesprávne, nejde o vadu zmätočnosti. Nedostatok vecnej legitímácie môže mať iba vecný dopad na výsledok sporu v podobe vydania meritórneho rozhodnutia, ktorým sa žaloba zamietá (porovnaj napr. R 34/1993).

29. Žalobkyňa tvrdí nedostatok rozhodnutia odvolacieho súdu sama označila tak za vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP, ako aj nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 CSP, čo v okolnostiach jej prípadu nie je nepochopiteľné, hoci obvykle nenastáva situácia, že by obsahovo tá istá dovolacia námietka spadala pod obidva dôvody prípustnosti dovolania (IV. ÚS 372/2020). Námietky žalobkyne o zmätočnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu založené na argumente, že podmienkou vyhovenia návrhu na zmenu strany sporu v zmysle § 80 CSP je preukázanie prevodu alebo prechodu práva, preto je vylúčené, aby súd v rozhodnutí vo veci samej žalobu následne zamietol pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie, sa ale v kontexte recentnej judikatúry (R 36/2025 - pozri nižšie), javia ako neopodstatnené. Súd oboch inšancií správne vychádzal z toho, že splnenia predpokladov pre procesnú zmenu sporovej strany v zmysle § 80 CSP sa skúma z procesného hľadiska, či prejav vôle je spôsobilý vyvolať účinky sledované zákonom v zmysle prevodu alebo prechodu práva na iného. Otázku vecnej legitímácie, t.j. skutočnej existencie práva veriteľa, posudzuje súd až v rozhodnutí o veci samej na základe riadne vykonaného dokazovania a právneho posúdenia veci. Samotné rozhodovanie v štádiu procesného úkonu - rozhodnutia o zmene sporovej strany - v žiadnom smere neprejudikuje rozhodnutie súdu vo veci samej.

30. Odvolací súd aktívnu vecnú legitímáciu žalobkyne posudzoval z hľadiska splnenia povinnosti veriteľa skúmať pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu spotrebiteľa, v dôsledku porušenia ktorej nie je veriteľ oprávnený vyhlásiť predčasnú splatnosť úveru, a teda ani platne postúpiť pohľadávku (§ 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. v spojení s § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Svoje rozhodnutie založil na skutkovom a právnom závere, že žalobkyňa nekonala s odbornou starostlivosťou a neuniesla dôkazné bremeno, ktoré ju zaťažovalo [§ 7 ods. 16 písm. b) za bodkočiarkou zákona č. 129/2010 Z. z.]. Aj tieto závery podrobila žalobkyňa kritike (a to tak z hľadiska dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) i § 421 ods. 1 CSP), lebo odvolací súd podľa nej nevzal do úvahy procesnú pasivitu žalovanej. Dôkazné bremeno preukázania splnenia povinnosti veriteľa overiť s odbornou starostlivosťou úverovú bonitu klienta pritom zaťažuje veriteľa (rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci CA Consumer Finance z 18. decembra 2014, C-449/13), a to aj v prípade, že spotrebiteľ nepoprel s tým súvisiace skutkové tvrdenia. Bolo by iracionálne (nepripustné) prenášať na spotrebiteľa dôkazné bremeno, že veriteľ skúmal jeho spôsobilosť splácať spotrebiteľský úver. V podrobnostiach dovolací súd odkazuje na časť odôvodnenia týkajúcu sa prípustnosti dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 CSP.

31. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo

na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

32. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, a preto je dovolanie žalobkyne v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

33. Keďže konanie vadou podľa § 420 písm. f) CSP postihnuté nebolo, dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania z hľadiska žalobkyňou namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

34. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

35. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP.

36. Pre právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický odklon jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (R 83/2018). Neuzavretý výpočet obsahu pojmu ustálená rozhodovacia prax je obsiahnutý v rozhodnutí publikovanom ako R 71/2018. Treba mať na pamäti, že ustálenú rozhodovaciu prax netvorí jediné relevantné rozhodnutie odvolacieho súdu o spornej otázke, ktoré nie je publikované v zbierke alebo nasledované ďalšou rozhodovacou činnosťou (IV. ÚS 459/2022).

37. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí).

38. Žalobkyňa, vyvodzujúc prípustnosť podaného dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, v dovolaní namietala nesprávnosť právnych záverov odvolacieho súdu hneď z niekoľkých hľadísk. Dovolací súd, viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľka za nesprávne, zohľadniac aj tie svoje stanoviská a rozhodnutia, ktoré žalobkyňa v dovolaní neoznačila (sp. zn. I. ÚS 51/2020) v ďalšom skúmal, či dovolateľka dôvodne namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

39. Podľa dovolateľky právny záver odvolacieho súdu o zamietnutí žaloby pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne neprípustne odporuje rozhodnutiu o pripustení zmeny žalobkyne z dôvodu postúpenia pohľadávky. S poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/57/2020 mala za to,

že podmienkou vyhovenia návrhu na zmenu strany sporu podľa § 80 ods. 1 a 2 CSP je preukázanie prevodu alebo prechodu práva (nielen, že k nemu malo dôjsť, ale že k nemu skutočne došlo).

40. Veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu v rozhodnutí z 5. augusta 2025 sp. zn. 1VCdo/4/2024 po rozbere relevantných ustanovení § 80 ods. 1, ods. 2 CSP dospel k záveru, že súd nie je pri rozhodovaní vo veci samej z hľadiska posúdenia aktívnej vecnej legitímácie viazaný svojím procesným rozhodnutím o zmene žalobcu (§ 80 ods. 2 CSP).

40.1. Najvyšší súd v predmetnom rozhodnutí zaujal názor, že súd pri rozhodovaní o zmene subjektu podľa § 80 ods. 1 a 2 CSP skúma, či v danom prípade ide o takú právnu skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností (teda či nejde o takú právnu skutočnosť, ktorá podľa právnych predpisov nemôže mať za následok prevod alebo prechod práv alebo povinností), či skutočne nastala (teda napr. že zmluva o postúpení pohľadávky bola skutočne uzavretá) a či je v konkrétnom prípade spôsobilá mať za následok prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná. Otázkou, či tvrdené právo (povinnosť), ktoré malo byť prevedené alebo malo prejsť na iného, tu naozaj je alebo či skutočne bolo prevedené, sa súd nezaobera, lebo sa týka už posúdenia veci samej, ku ktorému sa vyjadruje len v rozhodnutí o veci samej. Inými slovami otázku vecnej legitímácie, t.j. skutočnej existencie práva veriteľa, posudzuje súd až v rozhodnutí o veci samej na základe riadne vykonaného dokazovania a právneho posúdenia veci.

41. Právny názor vyjadrený veľkým senátom je pre senáty najvyššieho súdu záväzný (§ 48 ods. 3 CSP) a pokiaľ ide o jeho retroaktívne účinky, je ho potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania vrátane posudzovanej veci. Preto ak odvolací súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne, spor z hľadiska právneho posúdenia veci vo vymedzenej právnej otázke rozhodol vecne správne. Dovolateľka neopodstatnene namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení otázky účinkov rozhodnutia o zmene žalobcu na rozhodnutie vo veci samej. Dovolanie preto v tejto časti smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie v zmysle § 447 písm. c) CSP.

42. Dovolateľka prípustnosť dovolania vyvodila aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Bola názoru, že pokiaľ veriteľ neskúmal bonitu spotrebiteľa ani jedným zo spôsobov podľa § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. (t. j. na základe údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave resp. prihladením na údaje z príslušnej databázy alebo registra), spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. Ak však veriteľ posudzoval bonitu jedným zo spôsobov uvedených v ust. § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z., potom nemohlo dôjsť k hrubému porušeniu povinností (respektíve nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu povinností veriteľa posudzovať bonitu spotrebiteľa s odbornou starostlivosťou) podľa predmetného ustanovenia, lebo zákonodarca v právnej norme použil „alebo“. Ide o výrokovú spojku (disjunkciu), ktorá v právnej logike predstavuje vylučovací vzťah dvoch hypotéz. Bola názoru, že postupca pred poskytnutím úveru vyhodnotil bonitu klienta - a to dopytom do úverového registra, ako aj posúdením daňového priznania k dani z príjmov žalovanej za rok 2015, pričom zároveň nezistil dôvod na zamietnutie žiadosti o spotrebiteľský úver, t. j. v súlade s ust. § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. Takýto spôsob skúmania bonity žalovanej nemožno považovať za postup v rozpore s odbornou starostlivosťou. Poukázal na rozhodnutia iných senátov odvolacieho súdu.

43. Dovolací súd, poznajúc vlastnú rozhodovaciu prax poukazuje, že najvyšší súd už mal možnosť zaoberať sa predmetnou právnou otázkou, a to napr. v rozhodnutí z 8. septembra 2025 sp. zn. 8Cdo/46/2025 alebo v uznesení z 25. septembra 2025 sp. zn. 4Cdo/141/2024. Rovnako tak ústavný súd v náleze z 12. februára 2025 sp. zn. II. ÚS 530/2024-39. Dovolací súd preto skúmal, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

44. Po podaní dovolania žalobkyne Ústavný súd Slovenskej republiky v inej veci nálehom z 12. februára 2025 sp. zn. II. ÚS 530/2024-39 - na ktorý dovolací súd už poukázal aj v odôvodnení tohto rozhodnutia vyššie - uznesenie najvyššieho súdu z 26. septembra 2023 sp. zn. 4Cdo/48/2023 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pre porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a práva na

spravodlivé súdne konanie. Bližšie poukázal na čl. 8 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (ďalej len „smernica“) a rozsudok Súdneho dvora vo veci C-679/18, bod 20: „... cieľom uvedenej povinnosti je v súlade s odôvodnením 26 tejto smernice posilniť zodpovednosť veriteľa a zabrániť poskytnutiu nebonitného spotrebiteľského úveru.“; rozsudok Súdneho dvora vo veci C-58/18, bod 40: „... cieľom povinnosti ohodnotiť úverovú bonitu spotrebiteľa je posilniť zodpovednosť veriteľa a zabrániť poskytnutiu nebonitného spotrebiteľského úveru.“.

44.1. Z citovaného rozhodnutia ústavného súdu bola zverejnená právna veta, v zmysle ktorej je súd rozhodujúci vo veci povinný z úradnej povinnosti (ex offio) sa vysporiadať so všetkými konkrétnymi okolnosťami prípadu a v rámci rozhodnutia spotrebiteľovi odôvodniť, prečo preskúmanie jeho bonity veriteľom bolo/nebolo v súlade nielen so slovenskými právnymi predpismi, ale aj normami európskeho práva. Ak vychádzame z myšlienky, že spotrebiteľ nedisponuje potrebnými znalosťami a skúsenosťami na posúdenie jeho možnosti a schopnosti splácať úver v čase jeho poskytnutia, potom nemožno očakávať ani to, že tieto skúsenosti zrazu nenadobudne v priebehu súdneho konania. Odôvodnenie preto musí zodpovedať tomuto základnému predpokladu - spotrebiteľ by mal z rozhodnutia pochopiť aspoň v základoch, čo a prečo veriteľ zisťoval, čo zistil, ako sa s tými skutočnosťami vysporiadal a napokon či to urobil správne, a preto mu mohol úver poskytnúť“.

45. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na posúdení otázky skúmania úverovej bonity spotrebiteľa, dovolací súd preto v súdnej veci konštatuje prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a vyabstrahoval si právnu otázku: „či veriteľa zaťažuje dôkazné bremeno až do takej miery, že musí preukázať, akým spôsobom a v akom rozsahu bonitu dlžníka vyhodnotil, t. j. že postupoval s odbornou starostlivosťou v súlade s § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z.“.

46. Ústavný súd v bode 6.1 nálezu už citovaného vyššie odkazujúc na judikatúru Súdneho dvora EÚ uviedol, že povinnosť veriteľa posúdiť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu je pre spotrebiteľa viac než podstatná, lebo chráni spotrebiteľa pred rizikami nadmerného zadĺženia a platobnej neschopnosti (porov. rozsudok súdneho dvora LCL Le Crédit Lyonnais SA proti Fesihovi Kalhanovi z 27. marca 2014, C-565/12, bod 42). Existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo, že sa spotrebiteľ - najmä z dôvodu nevedomosti - nebude dovolávať právnej normy určenej na jeho ochranu (rozsudok súdneho dvora z 21. apríla 2016, Radlinger a Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, bod 65, ako aj rozsudok vo veci OPR-Finance s.r.o. proti GK z 5. marca 2020, C-679/18, bod 22).

46.1. Dlžník je v mnohých prípadoch len laik, ktorý má predstavu o tom, koľko si chce požičať, ale veriteľ je ten, kto má odborné skúsenosti a vedomosti, a vie preto vyhodnotiť aj to, koľko si klient požičať môže, aby to vedel splácať, a právny predpis k tomu v zásade normuje aj metodiku a nástroj na báze vstupných údajov pre konkrétny výpočet (§ 7 ods. 20 a 41 zákona č. 129/2010 Z.z.).

46.2. Práve s ohľadom na dôležitosť tejto povinnosti sú prísne aj sankcie, ktoré postihujú veriteľa, ak túto svoju povinnosť zanedbá (§ 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z.) - v prípade porušenia povinnosti konať s odbornou starostlivosťou nie je veriteľ oprávnený vyžadovať jednorazové splatenie úveru a v prípade hrubého porušenia tejto povinnosti sa taký úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. sa považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez prihliadnutia na údaje z príslušnej databázy alebo registra na účely posudzovania schopnosti veriteľa splácať spotrebiteľský úver. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje aj porušenie ust. § 7 ods. 19 až 42 citovaného zákona.

47. Podľa § 7 ods. 17 písm. b) zákona č. 129/2010 Z.z. vynaložením odbornej starostlivosti sa rozumie, že veriteľ posúdi schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver s ohľadom na získané informácie o spotrebiteľovi.

48. Z doposiaľ uvedeného vyplýva, že mohlo by sa zdať, že postačuje, ak veriteľ preukáže, že nahliadol do príslušných registrov a vyžiadal si od spotrebiteľa a ďalších orgánov príslušné podklady. Je ale zrejmé, že na to, aby bolo možné hovoriť o odbornej starostlivosti, je potrebné preukázať aj primeranú mieru odbornosti - teda preukázať aj to, že bola platobná schopnosť posúdená správne (boli

vyhodnotené všetky údaje a správnym spôsobom bolo na ne prihliadnuté). Len samotné zhromaždenie podkladov bez ich správneho a odborného posúdenia by totiž nenaplnilo cieľ, ktorý zavedenie takej povinnosti veriteľa sledovalo - chrániť spotrebiteľa pred nadmernou zadlženosťou a platobnou neschopnosťou.

49. Napokon, je tu aj ďalší aspekt procesu poskytovania úveru, na ktorý je súd povinný prihliadať na účely posúdenia, či veriteľ konal s odbornou starostlivosťou, a to, či na základe odborného posúdenia mal byť úver poskytnutý. Napriek prieskumu zo strany veriteľa sa môže stať (a je zrejmé, že sa aj stáva), že dlžník úver splácať nebude. V takom prípade je potrebné vyhodnotiť, či sa tejto situácii nedalo predísť jednoducho tým, že by veriteľ úver nebol poskytol, resp. by ho poskytol v nižšej výške. Ak totiž veriteľ klientovi úver neposkytne, klient síce finančné prostriedky nezíska, ale ani nič nestratí. V prípade omeškania so splátkami, naopak, nielenže musí poskytnuté prostriedky vrátiť, ale suma sa (častokrát výrazne) navyšuje o úroky, zmluvné pokuty a ďalšie poplatky, na ktoré má veriteľ nárok (ak ho má). Aj na platobnej neschopnosti dlžníkov teda môže veriteľ „zarobiť“, a preto je potrebné vyhodnocovať, či platobnú schopnosť dlžníka mohol už pri poskytovaní úveru racionálne predpokladať alebo nie - jednoducho povedané, či neposkytol úver napriek tomu, že bolo už na začiatku zrejmé, že ho dlžník nebude vedieť splácať.

50. Uvedené platí napriek tomu, že tieto aspekty poskytovania úveru z doslovného znenia § 7 ods. 17 písm. b) zákona č. 129/2010 Z.z. nevyplývajú. Jednak je potrebné vziať do úvahy slovíčko „najmä“ v § 7 ods. 17, a jednak je potrebné prihliadať na účel a cieľ čl. 8 smernice, ktorým je nielen ochrana samotného spotrebiteľa, ale aj posilnenie zodpovednosti veriteľa a zabránenie poskytnutiu nebonitného spotrebiteľského úveru (rozsudok súdneho dvora CA Consumer Finance z 18. decembra 2014, C-449/13, bod 43.). Podľa bodu 26 odôvodnenia smernice by členské štáty mali prijať vhodné opatrenia na podporu zodpovedných postupov počas všetkých fáz úverového vzťahu, berúc do úvahy osobitný charakter svojho trhu s úvermi, „... Najmä na rozvíjajúcom sa trhu s úvermi je dôležité, aby veritelia neposkytovali úvery nezodpovedne alebo bez predchádzajúceho posúdenia úverovej bonity a aby členské štáty vykonávali potrebný dohľad na vyvarovanie sa takémuto správaniu a aby stanovili potrebné opatrenia na sankcionovanie veriteľov v takýchto prípadoch.“

50.1. Povinnosť posúdiť úverovú bonitu klienta (akokoľvek správne) by nedávala zmysel, ak by mohol veriteľ poskytovať úvery aj napriek negatívnym výsledkom posúdenia bonity klienta - posúdenie sa predsa vykonáva preto, aby sa zamedzilo poskytovaniu úverov nebonitným klientom. Podľa čl. 23 smernice sú členské štáty povinné stanoviť pravidlá o sankciách za porušenie vnútroštátnych ustanovení prijatých na základe smernice a sú povinné prijať všetky potrebné opatrenia, aby zabezpečili ich vykonávanie. Ustanovené sankcie pritom musia byť účinné, primerané a odrádzajúce. Taká sankcia, ktorá by veriteľovi hrozila len v prípade nenahliadnutia do príslušných registrov či v prípade úplnej ignorancie akýchkoľvek podkladov nevyhnutných na posúdenie úverovej bonity klienta, by bola zjavne v rozpore s účelom a cieľom smernice a nebolo by ju možné považovať ani za účinnú, ani primeranú a odrádzajúcu. V štádiu súdneho konania sa dlžník nachádza opäť v pozícii toho slabšieho - dokonca aj právne zastúpený (pozri rozsudok Súdneho dvora Froukje Faber proti Autobedrijf Hazet Ochten BV zo 4. júna 2015, C-497/13, bod 47).

50.2. Práve s poukazom na znevýhodnené postavenie spotrebiteľa preto Súdny dvor zdôrazňuje povinnosť vnútroštátneho súdu skúmať ex offio porušenie niektorých ustanovení spotrebiteľského práva (napr. rozsudok Súdneho dvora Radlinger a Radlingerová, už citovaný, bod 62). Tento prístup sa pritom neaplikuje len pri prieskume neprijateľnosti zmluvných podmienok, súd je povinný ex offio skúmať aj dodržanie povinnosti veriteľa konať s odbornou starostlivosťou pri prieskume úverovej bonity klienta.

51. Povinnosť členského štátu prijať všetky opatrenia potrebné na dosiahnutie výsledku stanoveného smernicou je záväznou povinnosťou, ktorú stanovuje čl. 288 tretí odsek Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) a samotná smernica. Táto povinnosť je záväzná pre všetky orgány členských štátov vrátane súdnych orgánov v rámci ich právomocí (rozsudok Súdneho dvora Commune de Mesquer z 24. júna 2008, C-188/07, bod 83). Povinnosť posúdiť ex offio dodržanie povinnosti veriteľa konať s odbornou starostlivosťou pri prieskume úverovej bonity klienta predstavuje procesnú požiadavku, ktorá neplatí pre jednotlivcov, ale pre súdne orgány (pozri analogicky rozsudok Súdneho

dvora Kušionová z 10. septembra 2014, C-34/13, bod 67, ako aj rozsudok Finanmadrid EFC z 18. februára 2016, C-49/14, bod 35). Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sú vnútroštátne sudy pri uplatňovaní vnútroštátneho práva povinné vykladať ho v čo najväčšej možnej miere s ohľadom na znenie a účel smernice tak, aby sa dosiahol ňou sledovaný výsledok, a takto konať v súlade s čl. 288 tretím odsekom ZFEÚ. Povinnosť konformného výkladu vnútroštátneho práva je totiž vnútorne spätá so systémom ZFEÚ, keďže umožňuje vnútroštátnym súdom v rámci ich právomocí zaistiť úplnú účinnosť práva únie pri rozhodovaní o sporoch, ktoré im boli predložené (rozsudok Súdneho dvora Dominguez, vyššie citovaný, bod 24).

52. Pokiaľ žalobkyňa rozhodnutie podrobila kritike z hľadiska nedodržania princípu v zmysle čl. 2 CSP, poukazujúc na rozhodnutia iných senátov odvolacieho súdu, žiada sa zdôrazniť, že predvídateľnosť práva nemožno vnímať absolútne. Obdobnú vec je možné rozhodnúť aj inak než v predošlých prípadoch, súd je „len“ povinný svoje závery riadne, racionálne a ústavne konformne odôvodniť (čl. 2 ods. 3 CSP). Inými slovami, v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu môže dôjsť aj k prekonaniu vlastnej rozhodovacej praxe, napríklad aj pod vplyvom formovania judikatúry súdneho dvora a ústavného súdu. V danom prípade založil odvolací súd svoje rozhodnutie práve na vyššie prezentovaných záveroch a toto aj dostatočne odôvodnil o.i. aj odkazom na konkrétnu judikatúru súdneho dvora. Dovolateľka preto neopodstatnene namietala, že jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

53. Zhrnúc vyššie uvedené, v okolnostiach posudzovanej veci je potrebné prijať záver, že primárnym cieľom zákonodarcu bolo efektívne zamedziť predlžovaniu spotrebiteľov, ktorí nie sú schopní svoje záväzky riadne splácať. Zákon č. 129/2010 Z. z. vyžaduje skúmanie bonity klienta s odbornou starostlivosťou, t.j. vyžaduje vyšší stupeň obozretnosti a odbornosti. Zákonnú podmienku vyjadrenú v § 7 ods. 1 je potrebné vykladať tak, že nepostačuje zo strany spotrebiteľa len uvedenie výšky príjmov a výdavkov, ale od žalobcu ako veriteľa sa vyžaduje, aby poskytnuté informácie analyzoval a vyhodnocoval. Treba skúmať pomer medzi príjmami a výdavkami spotrebiteľa, ako aj to, či mu po vynaložení bežných výdavkov mesačne zostane čiastka potrebná pre splácanie úveru. Pri posudzovaní budúcej schopnosti spotrebiteľa splácať úver sa vychádza z existujúceho stavu a prezumpcie jeho zachovania do budúca. Nejde pritom o získanie stopercentnej istoty, že úver bude v budúcnosti splatený, pretože nie je napr. možné s istotou vylúčiť, že spotrebiteľ dostane výpoveď z pracovného pomeru, dlhodobu chorobu a pod.

54. Z textu citovaného zákona vyplýva, že informácie pre rozhodnutie dodávateľa o tom, či zmluvu uzavrie alebo nie, si má veriteľ zabezpečiť sám, a to aj v spolupráci so žiadateľom o úver. Pri získavaní relevantných informácií tak veriteľ vychádza ako z informácií dodaných spotrebiteľom, a ním aj preukázaných, tak z informácií, ktoré získava z iných dostupných zdrojov. Veriteľ je povinný takto získané informácie zhromaždiť, vyhodnotiť ich dostatočnosť a rozhodnúť, či a ktoré informácie je nevyhnutné ďalej overovať.

54.1. Za dostatočné sa považujú iba také informácie o príjmoch a výdavkoch, z ktorých je veriteľ schopný získať objektívny obraz o žiadateľovej finančnej situácii. Spotrebiteľ je povinný poskytnúť veriteľovi na jeho žiadosť úplné, presné a pravdivé údaje. Táto povinnosť však nezabavuje veriteľa konať s odbornou starostlivosťou, teda vyžiadať si od spotrebiteľa potrebné informácie, aktívne si zabezpečovať ďalšie primerané a objektívne zistiteľné informácie o spotrebiteľovi a takto získané informácie riadne vyhodnotiť. Schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver tak treba chápať ako situáciu, keď v závislosti na frekvencii splácania zostane spotrebiteľovi v jeho osobnom a domácom rozpočte dostatok finančných prostriedkov, aby mohol bez akýchkoľvek problémov a obmedzení splácať splátku v predpokladanej výške. Preto dodávateľ musí okrem iného analyzovať spotrebiteľov osobný a domáci rozpočet a to ako stranu príjmov, tak stranu výdavkov, a to vždy vo vzťahu ku konkrétnemu žiadateľovi o úver. Analýza iba niektorej zo strán rozpočtu sama o sebe k posúdeniu úverovej schopnosti nepostačuje.

55. Vzhľadom na nároky, ktoré na dodávateľa kladie úijné právo a s poukazom na ust. § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. je plne opodstatnené vyžadovať v súdnom konaní preukázanie skúmania bonity klienta žalobcom. Pokiaľ si žalobca uplatňuje právo na plnenie zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, je

nutné vyhodnotiť, či pri uzatvorení zmluvy boli splnené všetky povinnosti a podmienky, ktoré na tieto zmluvné vzťahy kladie právna úprava zameraná na ochranu spotrebiteľa, t.j. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka (zákon č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), zákon č. 129/2010 Z. z. a ďalšie. Je na žalobcovi, aby tento preukázal, že úverovú bonitu žalovaného spotrebiteľa náležite skúmal.

56. Nazerajúc na vec uvedenou optikou, súd prvej inštancie správne vyzval žalobkyňu, aby preukázala, ako a či overovala úverovú bonitu žalovanej pred uzavretím zmluvy o úvere, pričom na základe ňou uvedených tvrdení a predložených dôkazov vyvodil správny záver, s ktorým sa stotožnil aj odvolací súd, že na splnenie povinnosti v zmysle § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. nebolo dostačujúce, ak veriteľ nahliadol do príslušných registrov a vyžiadal si od spotrebiteľa príslušné podklady. Žalobkyňa nepreukázala, že platobnú schopnosť posúdila správne, t.j. že náležite vyhodnotila všetky údaje a správnym spôsobom na ne prihliadla, lebo - ako osobitne zdôraznil aj odvolací súd - inak by vzhľadom na deklarované príjmy a výdavky žalovanej nebolo možné dospieť k záveru, že žalovaná bude schopná poskytnutý úver splácať. Závery súdu prvej inštancie, potvrdené odvolacím súdom, že banka nebola v dôsledku porušenia povinnosti konať s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. oprávnená vyžadovať od žalovanej jednorazové splatenie poskytnutého úveru, a preto ani platne previesť pohľadávku na žalobkyňu, považuje dovolací súd za vecne správne, vychádzajúce z ustálenej rozhodovacej praxe.

57. Dovolateľka teda neopodstatnene namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poznajúc svoju vlastnú judikatúru, dovolací súd nezistil, že by v posudzovanej veci išlo o naplnenie niektorého z dovolacích dôvodov v zmysle § 421 ods. 1 v spojení s § 432 CSP. Dovolanie aj v tejto časti smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, v dôsledku čoho dovolací súd dovolanie žalobkyne ako celok odmietol podľa § 447 písm. c) CSP pre jeho procesnú neprípustnosť.

58. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP berúc do úvahy, že žalovanej žiadne preukázané trovy dovolacieho konania nevznikli (por. R 72/2018).

59. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.